

2011

Arbete efter 65 års ålder

Sveriges läkarförbund

VAD GÄLLER ARBETS RÄTTSLIGT?

En arbetstagare har enligt 32a § i lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) rätt att kvarstå i anställning till utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år.

Om din arbetsgivare vill att du ska lämna din anställning när du fyller 67 år ska arbetsgivaren skriftligen ge dig besked om detta minst en månad i förväg. Det behövs inte saklig grund, som arbetsbrist eller personliga skäl, för att anställningen ska kunna avslutas, utan arbetsgivaren äger rätt att avsluta anställningen under förutsättning att han beaktar kravet på att meddela skriftligen i tid. Som arbetstagare har du således rätt, men inte skyldighet, att stanna kvar i anställningen till utgången av den månad då du fyller 67 år. Det är inte tillåtet att träffa avtal om avgångsskyldighet före 67 års ålder. Det gäller såväl enskilda avtal som kollektivavtal. Regeln är således tvingande utan undantag.

När du har fyllt 67 år får avtal om tidsbegränsad anställning träffas. Det finns således inget i lagen som hindrar överenskommelser om arbete från 67 år och uppåt. Om arbetsgivaren inte väljer att avsluta din anställning vid 67 års ålder fortsätter anställningen. Om du efter 67 års ålder innehar en tillsvidareanställning krävs i princip saklig grund för uppsägning. Du har i en sådan situation inte rätt till mer än en månads uppsägningstid enligt lagen, och inte heller rätt till företrädesrätt till återanställning.

Kollektivavtalet för *Landsting och Kommuner*, allmänna bestämmelser och specialbestämmelser för läkare innehåller ingen kollektivavtalsmässig pensionsålder. Istället är arbetstagarna anställda enligt grunderna för lagen om anställningsskydd, LAS (se ovan).

Kollektivavtalet på *statlig* sektor, 11 kap 1 § ALFA, innehåller en regel som innebär att en arbetstagare inom det statliga området är skyldig att avgå vid utgången av den månad då denne fyller 67 år, men inte tidigare. Denna överensstämmer således med lagen.

Enligt 2 kap 2 § 4 p diskrimineringslagen (2008:567) hindrar diskrimineringsförbudet inte särbehandling på grund av ålder, om den har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

I prop. 2007/08:95 till diskrimineringslag anges bl. a. att de särskilda bestämmelser som gäller rätt att kvarstå i anställningen till 67 års ålder är motiverade eftersom det är rimligt att det finns en bestämd tidpunkt för när det lagfästa anställningsskyddet ändrar karaktär och arbetsgivaren tillåts avsluta anställningsförhållandet utan att visa saklig grund för uppsägning på vanligt sätt. Åldersgränsen 67 år är väl vald. Gällande arbetsrättsliga lagar som innehåller åldersgränser är förenliga med EG-rätten och den som tillämpar någon av lagarna gör sig inte skyldig till åldersdiskriminering.

Förhandling om anställningsvillkor

Arbetsgivarens kostnad för arbetskraft minskar från det kalenderår du blir 66 år. De sociala avgifterna minskas från drygt 30 till cirka 10 procent av lönesumman. Därtill kan kostnaden för den premiebestämda tjänstepensionen upphöra beroende på vilket pensionsavtal som gäller, vilket innebär att det finns anledning att förhandla om dina anställningsvillkor. På Läkarförbundets hemsida finns information om hur stora premierna är inom de olika sektorerna.

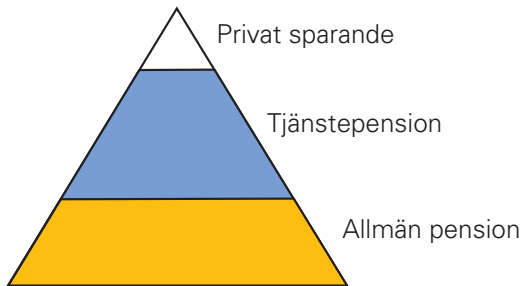
TIPS

Förhandla om dina anställningsvillkor när du fyller 65. Arbetsgivarens kostnad för dig minskar.

PENSION VID ARBETE EFTER 65 ÅRS ÅLDER

Pensionens uppbyggnad

Pensionssystemet består av tre delar; den allmänna pensionen från Pensionsmyndigheten, tjänstepensionen från arbetsgivare och eventuellt eget sparande.

Ett inkomstbasbelopp år 2011 = 52.100 kr.

Den *allmänna pensionen* ligger i botten och avser inkomster upp till en nivå på drygt 7,5 inkomstbasbelopp. Pensionen betalas ut från Pensionsmyndigheten.

I mitten ligger *tjänstepensionen*. Tjänstepensionen betalas av arbetsgivaren och ser olika ut beroende på om det avser anställning inom landsting/kommun, stat eller privat verksamhet.

I toppen ligger det *privata sparandet* som den enskilde själv väljer att göra.

När man talar om allmän pension och tjänstepensioner används två centrala begrepp:

Förmånsbestämd pension och *Premiebestämd* (eller avgiftsbestämd) pension

Förmånsbestämd pension innebär att du får en andel av lönen vid pensioneringen. Pensionens storlek beror på lönen under en viss period. Den förmånsbestämda pensionen kan endast tjänas in till 65 års ålder oavsett om du fortsätter arbeta därefter. Det går således inte att påverka denna annat än att skjuta upp uttaget. Vid uppskjutet uttag får du viss "ränta" eftersom den förmånsbestämda pensionen är livslång. Vid uppskjutet uttag sker ju utbetalningen under kortare tid.

Premiebestämd pension innebär att det avsätts en premie som du själv kan välja placering för. Pensionens storlek beror på värdeutvecklingen av den placering du valt. Du kan välja utbetalningstid.

Tjäna in till den allmänna pensionen efter 65 års ålder

För dig som är född 1938-1953 finns 3 delar i den allmänna pensionen:

- Tilläggspension – är en del av den gamla ATP-pensionen. Om du är född 1954 och senare ingår inte tilläggspension i din allmänna pension. Den kan inte tjänas in efter 65 års ålder. Om du väljer att skjuta upp uttaget av pensionen får du en viss ”ränta” eftersom utbetalning då kommer att ske under en kortare tid.
- Inkomstpension
- Premiepension

Inkomstpension och premiepension tjänas in fullt efter 65 års ålder för alla födda 1938 och senare.

Tjäna in till tjänstepension efter 65 års ålder

Tjänstepensionssystemen ser olika ut beroende på om du fortsätter arbeta inom kommun/landsting, stat eller privat sektor.

Gemensamt är att om pensionsavtalet består av en förmånsbestämd del, så kan den delen endast tjänas in till 65 års ålder. Det går således inte att påverka denna annat än att göra uppskjutet uttag. Du får viss ”ränta” för varje månad du skjuter upp uttaget som kompensation för att den livslånga pensionen då utbetalas under en kortare tid.

Det finns normalt även en premiebestämd del i tjänstepensionen. Den premiebestämda delen i tjänstepensionen inom kommun/landsting ska betalas i vart fall fram till 67 års ålder om du fortsätter arbeta. Om du har ett anställningsavtal som ingåtts före 67 års ålder och löper på även därefter, så ska premien betalas så länge anställningsavtalet löper. Ni kan även komma överens om att den ska fortsätta att betalas även om anställningsavtalet ingår efter 67 års ålder. Inom privat och statlig sektor betalas premiebestämd pension efter 65 års ålder endast efter överenskommelse mellan dig och arbetsgivaren.

SE UPP MED

Inom privat och statlig sektor tjänas bara premiebestämd tjänstepension in efter 65 års ålder om du har kommit överens med din arbetsgivare om detta. Gör det!

Ta ut pension och arbeta samtidigt

Den *allmänna* pensionen kan du ta ut till 25, 50, 75 eller 100 % och fortsätta arbeta hur mycket du vill.

Tjänstepensionen kan du ta ut helt eller delvis. Vid uppskjutet uttag av förmånsbestämd tjänstepension får du ”räntan” som beskrivits ovan på den del som inte tas ut vid 65 års ålder. Om du tar ut hela tjänstepensionen kan du fortsätta arbeta om arbetsgivaren medger det. Formellt har du ju gått i pension från din tjänst och arbetsgivaren kan därför kräva att ett nytt anställningsavtal tecknas för det fortsatta arbetet. Anställningsavtalet kan vara ett tillsvidareavtal eller ett tidsbegränsat avtal eller ett avtal om timanställning.

Det kan finnas möjlighet för arbetsgivaren att samordna lön och tjänstepension. Det innebär i så fall att lönen minskas med den tjänstepension du får. Kom därför överens med din arbetsgivare om att samordning inte ska ske. Vanligast är naturligtvis att samordning inte sker eftersom det annars är svårt för arbetsgivaren att få dig att vilja fortsätta arbeta.

SE UPP MED

Arbetsgivaren kan minska din lön med den tjänstepension du tar ut. Förhandla bort detta!

FÖRSÄKRINGSSKYDD EFTER 65 ÅRS ÅLDER

Sjukpenning från försäkringskassan

Du kan få sjukpenning även vid arbete efter 65 års ålder. Om du haft sjukpenning i 180 dagar efter 65 års ålder kan dock Försäkringskassan besluta om att du inte längre har rätt till sjukpenning. Om du arbetar efter 70 års ålder kan du få sjukpenning under högst 180 dagar.

Du kan inte få sjukersättning (tidigare s.k. förtidspension) efter 65 års ålder.

Lagstadgad sjuklön sjukdag 2-14.

Du har rätt till sjuklön från arbetsgivaren. Om du har en tidsbegränsad anställning som är kortare än en månad har du rätt till sjuklön efter att du varit anställd 14 dagar.

Anställning inom kommun och landsting

Kollektivavtalad sjuklön

Från sjukdag 91 har du rätt att få ca 80 % på lönedelar över 7,5 prisbasbelopp (ett prisbasbelopp år 2011 = 42.800 kr). Ersättningen kan du få så länge du har sjukpenning från Försäkringskassan.

Avtalsgruppsjukförsäkring

Försäkringen AGS-KL ger visst skydd vid sjukdom. Försäkringen upphör dock vid ingången av den månad du fyller 65 år.

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada

Vid skada i arbetet omfattas du av TFA-KL så länge anställningen varar. Om arbetssjukdomen visar sig efter att anställningen upphört gäller TFA-KL endast om sjukdomen visat sig före 65 års ålder. Efter fyllda 65 år reduceras livräntan till hälften.

Tjänstegruppplivförsäkring – TGL-KL

Försäkringen är kopplad till anställningen, men upphör normalt vid 67 års ålder.

Ersättning kan ges till efterlevande i form av begravningshjälp, grundbelopp till efterlevande vuxen och barnbelopp. Nivån på ersättningen baseras på den avlidnes ålder och sysselsättningsgrad och vilka efterlevande som finns. Särskilt förmånstagarförordnande kan skrivas.

Det finns även en s.k. makeförsäkring som innebär att den försäkrade kan få ersättning från sin egen TGL-KL om maken/makan avlider och saknar sådan försäkring genom sin anställning.

Efterlevandeskydd i KAP-KL

Skydd till efterlevande kan även finnas genom din tjänstepension KAP-KL.

Pension till efterlevande vuxen blir aktuell bl.a. om arbetstagaren avlider under anställningstid eller inom sex månader efter att anställningen upphört. Utbetalning sker under maximalt fem år. Vissa förutsättningar finns för att få räknas som efterlevande vuxen. Även pension till efterlevande barn upp till 18/20 års ålder kan bli aktuell.

Anställning inom staten

Vid sjukdom

Vid arbete efter 65 års ålder har du fortsatt rätt till lön med sjukavdrag.

Vid arbetsskada

PSA betyder "Avtal om ersättning vid personskada". PSA gäller från första arbetsdagen och så länge anställningen pågår.

Vid dödsfall

Försäkringen är kopplad till anställningen och gäller normalt till 65 års ålder. Den kan gälla under längre tid om Du arbetar efter 65 års ålder.

Ersättning kan ges till vissa efterlevande i form av begravningshjälp, grundbelopp och barnbelopp till barn under 21 år. Nivån på ersättningen baseras på den avlidnes ålder och sysselsättningsgrad. Särskilt förmånstagarförordnande kan skrivas.

Det finns även en "makeförsäkring" som innebär att den försäkrade kan få ersättning från sin egen TGL-S om maken/makan avlider och saknar sådan försäkring genom sin anställning.

TIPS

Ring gärna vår medlemsrådgivning om du funderar på att fortsätta arbeta efter 65 års ålder. Vi kan reglerna och har fler goda råd att ge dig!

telefon 08-790 35 10

e-post medlemsradgivningen@slf.se

Anställning i privat sektor

Förutsättningen för att omfattas av nedanstående försäkringar är att den privata arbetsgivaren har tecknat kollektivavtal som gäller på privat sektor. Du bör alltid fråga efter vilka villkor som gäller för den aktuella arbetsplatsen. Vissa privata arbetsgivare har kollektivavtal genom Pacta. Då gäller de försäkringar som framgår ovan för anställda inom kommun/landsting.

Kollektivavtalad sjuklön

Vid arbete efter 65 års ålder måste du träffa särskild överenskommelse med arbetsgivaren för att du ska omfattas av kollektivavtalad sjuklön.

Vid arbetsskada

Vid skada i arbetet omfattas du av TFA så länge anställningen varar. Om arbetssjukdomen visar sig efter att anställningen upphört gäller TFA endast om sjukdomen visat sig före 65 års ålder. Efter fyllda 65 år reduceras livräntan till hälften.

Vid dödsfall

Försäkringen är kopplad till anställningen och gäller så länge den varar, dock längst till 70 års ålder.

Ersättning kan ges till vissa efterlevande i form av grundbelopp och barntillägg till barn under 20 år. Nivån på ersättningen baseras på den avlidnes ålder och sysselsättningsgrad. Särskilt förmånstagarförordnande kan skrivas. Om förmånstagar saknas betalas viss begravningshjälp till dödsboet.

Det finns även en s.k makeförsäkring som innebär att den försäkrade kan få ersättning från sin egen TGL om maken/makan avlider och saknar sådan försäkring genom sin anställning.

Familjeskydd

Familjeskyddet upphör vid 65 års ålder även om du fortsätter att arbeta.

**Sveriges
läkarförbund**

Den medicinska professionens organisation

Box 5610, 114 86 Stockholm
08-790 33 00 • info@slf.se • www.lakarforbundet.se